

Sluttrapport for 1. halvår 2022 fra arbeidsgruppen som skal kartlegge økonomiske konsekvenser av covid-19- situasjonen for kommunesektoren

September 2022

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Arbeidsgruppens mandat.....	4
2	Økonomiske konsekvenser av covid-19-situasjonen	6
2.1	Utviklingen i 1. halvår 2022.....	6
2.2	Anslag for 1. halvår 2022.....	6
2.3	Tallgrunnlag og metode	9
2.4	Merutgifter og mindreinntekter i tjenestene i 1. halvår 2022	11
	i. Kommunene	11
	ii. Fylkeskommunene	13
	Vedlegg 1 Spørreskjema til kommunene og fylkeskommunene.....	15
	Vedlegg 2 Økte bevilgninger i 1. halvår 2022 som følge av virusutbruddet	21
	Vedlegg 3 Økonomiske konsekvenser og økte bevilgninger i 2020 og 2021 som følge av virusutbruddet	23

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Regjeringen satte i april 2020 ned en arbeidsgruppe for å gå gjennom hvilke typer utgifter og inntekter som blir påvirket av utbruddet av koronaviruset, og gi et anslag på hvor mye de ulike typene utgifter og inntekter utgjør. Arbeidsgruppen består av representanter fra Kommunal- og distriktsdepartementet, Finansdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, kommunesektoren og KS.

Arbeidsgruppen har tidligere publisert tre rapporter:

- En [delrapport for 2020](#), publisert 15. oktober 2020, med gruppens første vurderinger av de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet for kommunesektoren i 2020,¹ som et bidrag til beslutningsgrunnlaget i regjeringens vurdering til nysalderingen av 2020-budsjettet.
- En [sluttrapport for 2020](#), publisert 29. mars 2021, med endelige vurderinger av 2020. Arbeidsgruppen gjorde da også en første vurdering av de anslagene for 1. halvår 2021 som hadde blitt lagt til grunn i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).
- En [delrapport for 2021](#), publisert 31. august 2021, med vurderinger av de økonomiske konsekvensene i 1. halvår 2021.
- En [sluttrapport for 2021](#), publisert 29. mars 2022, med vurderinger av de økonomiske konsekvensene for hele 2021.

I denne rapporten presenterer arbeidsgruppen sine anslag for 1. halvår 2022 for de ulike tjenestene. Dette vil være den siste rapporten arbeidsgruppen avgir.

---

¹ Arbeidsgruppen gjør ikke egne vurderinger av kommunesektorens skatteinntekter, men legger Finansdepartementets skatteanslag til grunn. Det samme gjelder deflatoren for kommunale utgifter.

1.2 Arbeidsgruppens mandat²

Bakgrunn

Utbruddet av koronaviruset vil i betydelig grad påvirke kommunenes og fylkeskommunenes inntekter og utgifter i 2020 og 2021. Det er imidlertid stor usikkerhet rundt hvor store de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet vil være.

Som følge av dette nedsatte regjeringen en arbeidsgruppe med representanter fra staten og kommunesektoren for å gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene som koronautbruddet har hatt for kommunesektoren.

Gjennom 2020 og 2021 har det i flere runder blitt iverksatt ekstraordinære økonomiske tiltak rettet mot kommunesektoren, hvorav mesteparten har vært begrunnet med koronapandemien. De kompensierende bevilgningene til sektoren er i stor grad utbetalt gjennom de ordinære kriteriene i rammetilskuddet, i tillegg til at det er bevilget skjønnsmidler som fordeles av statsforvalterne etter behov.

Mandat

Arbeidsgruppen skal:

1. Systematisk gå gjennom hvilke typer utgifter eller inntekter som blir påvirket av koronapandemien både direkte og indirekte.

Dette kan for eksempel knytte seg til merutgifter/mindreinntekter som reduserte foreldrebetalingene innen barnehage og SFO, reduserte inntekter innen kultur, idrett og kollektivtransport, økte utgifter til sykehjem og hjemmetjenester, økte utgifter til TISK, vaksinasjon, smittevernutstyr og andre helserelaterte utgifter, transportbehov, større behov for renhold for å forebygge smitte e.l. Konjunkturrelaterte merutgifter som for eksempel sosialhjelp utgifter skal også kartlegges. Det kan også knytte seg til mindreutgifter/merinntekter som f.eks. reduserte reiseutgifter.

Arbeidsgruppen skal ikke gjøre egne vurderinger av kommunesektorens skatteinntekter, men legge Finansdepartementets skatteanslag til grunn. Det samme gjelder deflatoren for kommunale utgifter.

2. Gi et anslag på hvor mye de ulike typene utgifter og inntekter under punkt 1 utgjør.

Arbeidsgruppen skal ikke drøfte spørsmål rundt størrelsen på kompensasjon av merutgifter og mindreinntekter. Arbeidsgruppen skal bestå av representanter fra Kommunal- og distriktsdepartementet, Finansdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og KS. Kommunal- og distriktsdepartementet leder arbeidsgruppen.

---

² Sist oppdatert februar 2022, hvor arbeidsgruppens arbeid ble forlenget til 1. september 2022, jf. siste avsnitt i under punkt 2.

Arbeidsgruppen skal levere en rapport innen 1. april 2022 med arbeidsgruppens anslag for nødvendige merutgifter og mindreinntekter for 2021. Rapporten skal også inneholde arbeidsgruppens anslag for kommunenes eventuelle merutgifter ved å gjennomføre valget høsten 2021 som følge av pandemien.

En siste rapport skal avgis innen 1. september 2022. Denne rapporten skal inneholde arbeidsgruppens anslag for nødvendige merutgifter og mindreinntekter for 1. halvår 2022.

2 Økonomiske konsekvenser av covid-19-situasjonen

2.1 Utviklingen i 1. halvår 2022

Etter en periode i 2021 hvor de fleste nasjonale smitteverntiltakene var avvirket, tiltok smittespredningen igjen fra midten av oktober 2021. Da den nye virusvarianten omikron ble oppdaget i slutten av november, ble det på nytt innført inngripende smitteverntiltak, som varte inn i 2022.

Omikron-varianten viste seg å være mindre farlig enn først fryktet. Fra midten av januar ble de nasjonale smitteverntiltakene gradvis avvirket, og 12. februar ble alle forskriftsfestede tiltak mot covid-19 fjernet, inkludert krav om munnbind, én meter avstand og plikt til isolasjon ved sykdom. Kommunene ble likevel bedt om å opprettholde beredskapen for vaksinasjon og testing på samme nivå ut april.

Etter en smittetopp i månedsskiftet januar/februar gikk smittespredningen og sykehusinnleggelsene ned gjennom senvinteren og våren og stabiliserte seg deretter på et lavt nivå. I april gikk pandemien og myndighetenes håndtering inn en ny fase. Smitteverntiltak skulle ikke lenger besluttes av regjeringen, samtidig som overvåkning, kapasitet og beredskap skulle være de sentrale elementene for å håndtere pandemien. For kommunenes del var særlig testing, isolering, sporing og karantene (TISK) sentralt i regjeringens koronastrategi- og håndtering. TISK-tiltakene var en del av beredskapsplanen, og skulle raskt kunne innføres igjen ved behov. Kommunene ble bedt om inntil videre å opprettholde beredskap til å kunne teste én prosent av befolkningen i uken med PCR. Kommunene ble også bedt om å lage planer for å oppskalere kapasiteten gjennom å omdisponere personell. I tillegg måtte kommunene ha planer for å etablere et smittesporingssystem i løpet av to uker, blant annet gjennom å beholde nødvendig infrastruktur som telefon- og IKT-systemer. Utgangspunktet ved utgangen av 1. halvår 2022 var at samfunnet skulle fungere normalt, men samtidig kunne reagere raskt dersom situasjonen skulle forverre seg.

De seks første månedene i 2022 sett under ett, var smittesituasjonen i mindre grad preget av lokale smitteutbrudd og ulike tiltaksnivåer i ulike kommuner enn i 2020 og 2021, og smittetrykket varierte mindre mellom landsdeler og mellom kommuner. Dette tilsier også at de økonomiske konsekvensene av pandemien varierte mindre mellom kommunene enn i de foregående årene.

2.2 Anslag for 1. halvår 2022

Arbeidsgruppen har kartlagt hvilke nødvendige merutgifter og mindreinntekter kommunesektoren har hatt som følge av utbruddet av koronaviruset. Anslagene omfatter merutgifter og mindreinntekter som er *direkte og indirekte relatert til virusutbruddet*. De direkte merutgiftene omfatter for eksempel utgifter til smittevernutstyr, testing og testkapasitet, smittesporing og vaksinerings, lønnsutgifter og kompensasjon til henholdsvis egne ansatte og til fastleger som har vært i isolasjon og karantene, og økt renhold. De direkte mindreinntektene omfatter for eksempel lavere brukerbetaling, stengte kultur- og fritidstilbud, og bortfall av billettinntekter for kollektivtransporten. I 2022 var inntektsbortfallet i all hovedsak knyttet til sistnevnte.

De indirekte merutgiftene og mindreinntektene er økonomiske konsekvenser for kommunale og fylkeskommunale oppgaver som kun indirekte følger av virusutbruddet. Dette omfatter for eksempel reduserte inntekter fra havnevirksomhet og parkering.

Samlet anslås totale netto merutgifter og inntektsbortfall for sektoren til om lag 8,8 mrd. kroner i 1. halvår 2022, jf. tabell 1. For kommunene anslås de økonomiske konsekvensene til 7,5 mrd. kroner og for fylkeskommunene til 1,3 mrd. kroner. Av de totale merutgiftene er om lag 2,2 mill. kroner estimert å knytte seg til avtalene som KS og Oslo kommune inngikk med arbeidstakerorganisasjonene om å øke kompensasjon for overtid og merarbeid under koronapandemien, jf. omtale senere i avsnittet, hvorav 2,0 mrd. kroner kan henføres til kommunene og 0,2 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Tabell 1 Anslåtte merutgifter og mindreinntekter i 1. halvår 2022 som følge av virusutbruddet. Mrd. kroner.¹

	Anslag for 1. halvår 2022
Kommuner	
Merutgifter ²	7,3
Helse og omsorg	4,8
Vaksinasjon	0,6
Barnehage og grunnskole	1,6
Øvrige tjenester	0,4
Besparelser som ikke er spesifisert på tjenesteområde	-0,1
Mindreinntekter	0,2
Kultur og idrett	0,1
Øvrige mindreinntekter	0,1
Sum merutgifter (netto) og mindreinntekter kommuner	7,5
- hvorav merutgifter som følge av avtalen mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene	2,0
Fylkeskommuner	
Merutgifter (netto)	0,3
Videregående opplæring	0,3
Øvrige tjenester	0,0
Mindreinntekter	1,1
Samferdsel	1,0
Øvrige tjenester	0,0
Sum merutgifter (netto) og mindreinntekter fylkeskommuner	1,3
- hvorav merutgifter som følge av avtalen mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene	0,2
Sektoren samlet¹	
Merutgifter (netto)	7,6
Mindreinntekter	1,2
Sum merutgifter (netto) og mindreinntekter sektoren samlet	8,8
- hvorav merutgifter som følge av avtalen mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene	2,2

¹ Avvik mellom leddene og summene skyldes avrunding.

² For kommunene er summen for merutgifter oppgitt netto, etter at besparelser/mindreutgifter er trukket fra, mens merutgiftene på tjenesteområde ikke er oppgitt netto. For fylkeskommunene er eventuelle innsparinger spesifisert på tjenesteområde, slik at også tall for merutgifter på tjenesteområde er oppgitt netto.

Kilde: Arbeidsgruppen som skal kartlegge økonomiske konsekvenser av covid-19-situasjonen for kommunesektoren

For kommunene kan om lag 70 prosent av anslåtte merutgifter og inntektsbortfall henføres til helse- og omsorgstjenestene, hvor utgifter til lønn, testing, smittesporing, smittevernutstyr og vaksinasjon, samt kostnader knyttet til isolasjoner og karantene, var de største enkeltpostene. I overkant av 20 prosent kan henføres til grunnskole og barnehage. For grunnskole var merutgiftene nesten utelukkende knyttet til lønn, mens for barnehagene var i tillegg kompensasjon til private barnehager av en viss størrelse. De resterende merutgiftene

og inntektsbortfall fordelte seg med mindre beløp på kultur, idrett og havn, samt enkelte andre tjenester.

Merutgiftene i 2022 var i større grad enn i 2020 og 2021 knyttet til økte lønnsutgifter innen den ordinære driften av tjenestene. Dette må blant annet ses i sammenheng med at det koronarelaterte sykefraværet økte, som igjen førte til økt omfang av vikarer og overtid. I tillegg tok mange kommuner i bruk avtalen som var inngått mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene, noe som innebar en høyere timegodtgjørelse for overtid og merarbeid. Oslo kommune hadde en egen, men liknende avtale med arbeidstakerorganisasjonene i Oslo. Færre smitteverntiltak og et mer åpent samfunn medførte at utgifter til smittevern og TISK, samt bortfall av inntekt, var av mindre omfang, sammenliknet med 2020 og 2021.

For fylkeskommunene er de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet som i foregående år, i hovedsak knyttet til reduserte billettinntekter i kollektivtransporten. Også økte utgifter til lønn innen videregående opplæring som følge av høyere sykefravær og økt kompensasjon for overtid og merarbeid bidro, men i mindre grad.

Det har også vært besparelser som følge av virusutbruddet, for eksempel som følge av mindre reise- og kursvirksomhet, færre arrangement og aktiviteter e.l. For kommunene er denne besparelsen vist i en egen rad i tabell 1 under merutgiftene, mens den for fylkeskommunene er trukket fra i anslagene for de enkelte tjenestene. I 1. halvår 2022 utgjorde imidlertid dette relativt små beløp.

Merutgifter og mindreinntekter i de enkelte tjenestene er nærmere beskrevet i avsnitt 2.4.

Tallgrunnlaget i rapporten baserer seg på innrapporterte tall for alle fylkeskommunene. For kommunene er det samlet inn tall fra et utvalg kommuner som så er aggregert opp til et anslag på nasjonalt nivå, jf. avsnitt 2.3. Anslagene i rapporten viser merutgiftene og mindreinntektene som følger av virusutbruddet på de ulike tjenestene i kommunene og fylkeskommunene. For tiltak som har blitt finansiert med øremerkede tilskudd, har kommunene og fylkeskommunene blitt bedt om kun å rapportere på netto merkostnader de har hatt utover tilskuddet.³

Omdisponering av ressurser mellom ulike tjenesteområder fanges kun opp i de innrapporterte utgiftene i den grad dette har ført til overtidsbetaling og økte vikarkostnader. Arbeidsgruppen har ikke sett på eventuelle betydninger dette kan ha hatt for kvaliteten i tjenestetilbudet, men har kun sett på påløpte utgifter i kommunene og fylkeskommunene. Eventuelt etterslep som følge av redusert nivå på enkelte tjenester i 2022 er ikke vurdert.

Arbeidsgruppens anslag er beheftet med usikkerhet. Overordnet knytter usikkerheten seg til at man egentlig ikke vet hvordan utviklingen i kommunesektorens utgifter og inntekter ville vært i fravær av pandemien, se nærmere omtale i avsnitt 2.3, samt at anslagene er basert på en utvalgsundersøkelse.

I noen tilfeller vil det kunne være vanskeligere å trekke opp en klar grense mellom hva som er nødvendige merutgifter og mindreinntekter som følge av pandemien og hva som ikke er det. Som et utgangspunkt mener arbeidsgruppen at det kun er sektorens nødvendige merutgifter for å opprettholde tjenestetilbudet og bekjempe pandemien som skal inngå i

---

³ I de øremerkede ordningene for grensekommuner og testing og behandling i karantenehotell, var det på rapporteringstidspunktet noe usikkerhet om refusjonsbeløpet, men de fleste kommuner har likevel valgt å legge til grunn full kompensasjon.

tallgrunnlaget, i tillegg til mindreinntekter som følge av nødvendige tiltak for å bekjempe pandemien. Skillet mellom hva som er nødvendige merutgifter og hva som i større grad følger av valg kommunene og fylkeskommunene selv har tatt, kan likevel være vanskelig å fullt ut ivareta i praksis.

KS inngikk 20. desember 2021 en sentral avtale med arbeidstakerorganisasjonene. Formålet med avtalen var å mobilisere arbeidskraft slik at kommunene skulle ha tilstrekkelig personell til å gi nødvendige og forsvarlige tjenester. Avtalen gjaldt ekstraarbeid og ekstrabelastninger som var koronarelatert. Avtalen varte ut april 2022. Den minst fordoblet betalingen for overtidarbeid og i mange tilfeller også merarbeid.. Avtalen åpnet for å bruke overtid i større grad, f.eks. for å kunne holde barnehager og skoler åpne ved smitteutbrudd eller ved ekstraordinært sykefravær, eller i forbindelse med vaksinerings og smittesporingsarbeid. Avtalen var en rammeavtale. Det var partene lokalt som tok stilling til hvorvidt avtalen skulle tas i bruk i den enkelte kommune eller fylkeskommune, ut fra en vurdering av hvorvidt det var behov for å mobilisere arbeidskraft som følge av koronasituasjonen.

Oslo kommune, som er eget forhandlingsområde, inngikk 22. desember 2021 en sentral avtale med arbeidstakerorganisasjonene om utvidet kompensasjon for overtid og merarbeid i forbindelse med koronapandemien. Avtalen hadde samme formål som og bygget på den inngåtte avtalen mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene, men med noen forskjeller. Blant annet ble det ikke gitt noen særskilt kompensasjon til ledere i Oslo kommunes avtale. Avtalen gjaldt for utvalgte virksomheter som i særlig grad hadde stått i front under pandemien, og varte ut april 2022.

Avtalene bidro til å trekke opp utgiftene innen de kommunale tjenestene i perioden januar-april 2022, i første rekke innen helse og omsorg, barnehage, grunnskole, videregående opplæring og tannhelse. De ekstra utgiftene som kommunene og fylkeskommunene har hatt som følge av denne avtalen, inngår i anslagene for tjenesteområdene i tabell 1, men arbeidsgruppen har også synliggjort den isolerte effekten av avtalene i egne rader i tabellen. Arbeidsgruppen har ikke vurdert om utgiftene som følger av avtalen bør anses som nødvendige utgifter som følger av pandemien eller som utgifter som i større grad følger av valg kommunene og fylkeskommunene selv har tatt.

Kommunene og fylkeskommunene har fått ekstrabevilgninger som følge av virusutbruddet i 2022. En oversikt over økte bevilgninger til kommunesektoren gjennom 1. halvår 2022 finnes i vedlegg 2.

Koronapandemien kan også ha bidratt til andre økonomiske konsekvenser for kommunesektoren, slik som for eksempel reduserte netto renteutgifter som følge av lavere rentenivå. Forhold knyttet til kommunenes og fylkeskommunenes finansielle disposisjoner, slik som finans- og gjeldsforvaltning og eieruttak fra egne selskaper, er ikke en del av kommuneopplegget, og kommunene og fylkeskommunene bærer selv risikoen ved slike tilpasninger. Slike virkninger er derfor ikke hensyntatt i denne rapporten.

2.3 Tallgrunnlag og metode

Anslagene i denne rapporten for netto merutgifter og mindreinntekter er i hovedsak basert på regnskapstall for 2022 fra kommunene og fylkeskommunene i en undersøkelse gjennomført av KS. Undersøkelsen ble sendt ut i midten av juni med svarfrist 10. august. Undersøkelsen

omfattet 46 kommuner, som til sammen omfatter 55 pst. av innbyggerne,⁴ i tillegg til alle fylkeskommunene. Samtlige kommuner over 70 000 innbyggere inngikk i undersøkelsen, mens det var lav representativitet blant kommuner med under 25 000 innbyggere.⁵ Særlig var representativiteten lav blant de minste kommunene. Arbeidsgruppen kom med innspill til spørsmålene som ble sendt til kommunene og fylkeskommunene i forkant av utsendelsen. Spørreskjemaet som ble sendt ut, er gjengitt i vedlegg 1.

KS har hatt hovedansvaret for å samle inn, bearbeide de innrapporterte tallene og utarbeide anslag på nasjonalt nivå. Arbeidsgruppen har hatt tilgang til det fullstendige tallgrunnlaget.

Kommunenes og fylkeskommunenes merutgifter og mindreinntekter som følge av koronapandemien kan ikke leses direkte ut av kommunenes offisielle regnskaper eller KOSTRA, som dessuten publiseres på årlig basis. Kommunenes interne regnskaper er innrettet på en annen måte, som også gir muligheter for at kommunene i større grad kan isolere utgifter knyttet til covid-19. Tilbakemeldinger fra kommunene tyder på at mange har benyttet disse mulighetene, selv om kommunenes rapportering også vil være preget av et visst skjønn. I 2020-rapporteringen ble kommunen bedt om å ta med merutgifter og mindreinntektene som fulgte av virusutbruddet utover de opprinnelig budsjetterte rammene, som ble fastsatt før virusutbruddet. De opprinnelige budsjetterte rammene fungerte da som en proxy for hva kostnadene ville vært i fravær av pandemien. For 2022, i likhet med for 2021, vil årsbudsjettet i kommunene også kunne omfatte koronarelaterte utgifter.⁶ Det gjør det ekstra utfordrende å gi et anslag på merutgifter som følge av virusutbruddet. Undersøkelsen for 2022 var likevel ment å identifisere de samme merutgifter og mindreinntekter i 2022 som i 2020 og 2021. Eventuelle omdisponeringer/omprioriteringer av ressurser i egen virksomhet medtas ikke, da dette ikke har medført økte utlegg for kommunen. I en ideell situasjon hadde man hatt et kontrafaktisk scenario, det vil si kjennskap til hvordan utviklingen i sektorens kostnader og inntekter ville vært i 2022 i fravær av pandemien. Det er naturlig nok ikke mulig, og derfor vil anslagene i denne rapporten være beheftet med usikkerhet.

For å utarbeide et anslag for merutgifter og mindreinntekter i kommunene, er de innrapporterte tallene fra utvalgskommunene for 2022 aggregert opp til nasjonalt nivå for de ulike tjenesteområdene. Utvalgskommunene ble delt inn i tre grupper: kommuner med færre enn 25 000 innbyggere, kommuner med 25-70 000 innbyggere og kommuner med flere enn 70 000 innbyggere. Anslag for hver gruppe ble skalert opp etter innbyggertall, og så summert opp for å utarbeide nasjonale anslag.

---

⁴ Undersøkelsen som lå til grunn for arbeidsgruppens sluttrapport for 2020 og 2021, omfattet til sammenlikning henholdsvis 48 kommuner (54 pst. av folketallet) og 47 kommuner (56 pst. av folketallet), i tillegg til alle fylkeskommunene. Utvalgskommunene har i all hovedsak vært de samme i de tre undersøkelsene som har ligget til grunn for anslaget i arbeidsgruppens sluttrapporter.

⁵ Undersøkelsen omfattet samtlige 12 kommuner med over 70 000 innbyggere. Blant kommunene med 25 000–70 000 innbyggere omfattet undersøkelsen 13 av 35 kommuner (tilsvarende 40 pst. av innbyggerne i denne kommunegruppen), og blant kommunene med under 25 000 innbyggere deltok 21 av 309 kommuner (17 pst. av innbyggerne).

⁶ Det vil kunne variere mellom kommunene i hvilken grad koronarelaterte utgifter i årsbudsjettet er fordelt ut på budsjetttrammene for den enkelte sektor (barnehage, grunnskole osv.) eller om det er vedtatt som en egen budsjettramme.

2.4 Merutgifter og mindreinntekter i tjenestene i 1. halvår 2022

i. Kommunene

Helse og omsorg

Koronapandemien har utfordret de kommunale helse- og omsorgstjenestene på ulike måter og i ulik grad avhengig av i hvilket omfang den enkelte kommune har vært rammet av covid-19-utbrudd. Tjenestene innenfor denne sektoren er i stor grad lovpålagte og må løses uavhengig av en pågående pandemi. Kommunen må sørge for at alle som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Kommunene organiserer arbeidet ut ifra lokale forhold og behov og har blant annet mulighet til å omdisponere personell til andre tjenester.

Kommunene er ansvarlig for beredskap og smittevern i kommunen, og det er kommunene som er ansvarlig for gjennomføringen av TISK-strategien (testing – isolering – smittesporing – karantene).

Kommunene har hatt en betydelig belastning på helse- og omsorgstjenestene. Drift av ordinære tjenester har vært ressurs- og kostnadskrevende i personell og utstyr under koronapandemien, samtidig som beredskapsarbeid, smittevern og TISK-strategien har krevd store ressurser. Alle kommuner har hatt merutgifter til smittevern, knyttet til blant annet utstyr, personell og renhold. Det er imidlertid store variasjoner i hvor mye ressurser den enkelte kommune har vært nødt til å bruke på for eksempel TISK-strategien.

Kommunene er også ansvarlige for å tilby koronavaksinasjon til anbefalte grupper som oppholder seg i kommunen. Vaksinasjon mot covid-19 er organisert som en del av det nasjonale vaksinasjonsprogrammet. Det er opp til den enkelte kommune å finne hensiktsmessige ordninger for gjennomføringen av koronavaksinasjonsprogrammet, og det er store variasjoner i utgifter mellom kommunene. Kommunen kan ikke ta betalt av den enkelte innbygger. Oppslutningen rundt vaksinasjonsprogrammet er høy. For 1. halvår 2022 ble det registrert 1,6 millioner vaksinedoser i nasjonalt vaksinasjonsregister, SYSVAK.

De samlede merutgiftene innenfor helse og omsorg som følge av koronapandemien anslås til om lag 5,4 mrd. kroner for 1. halvår 2022.⁷ Av dette beløpet var 0,6 mrd. kroner knyttet til vaksinasjon. Mindreinntektene i samme periode anslås å være helt marginale (rundt 20 mill. kroner). Det var store variasjoner mellom enkeltkommuner.

Barnehage og grunnskole

Den 16. desember 2021 ble det innført gult nivå i grunnskolen som følge av stor smittespredning og en ny virusmutant. I februar ble flere smitteverntiltak opphevet, og fra 12. februar ble forskriften om smittevernfaglig drift opphevet. Dermed ble også skole- og barnehagehverdagen mer normalisert.

Både omikron-smitte, karantene og annet sykefravær blant ansatte førte til store bemanningsutfordringer i barnehager og skoler også våren 2022. Dette kan ha medført et svekket tilbud i perioder samt høyere vikarbruk og flere overtidstimer enn normalt. Disse utfordringene vedvarte også i en periode etter at kravet om smittevernfaglig forsvarlig drift ble opphevet 12. februar.

---

⁷ I tabell 1 er merutgifter til vaksinasjon og merutgifter til øvrige helse- og omsorgstjenester vist hver for seg.

Basert på innrapporterte tall, anslår arbeidsgruppen netto merutgifter for grunnskole og barnehage til 1,6 mrd. kroner i 1. første halvår 2022.⁸

Inntektene 1. halvår 2022 var på sin side tilnærmet upåvirket av pandemien i samme periode (anslått å utgjøre rundt 5 mill. kroner totalt for alle kommuner).

Sosialhjelp

Det var tidlig i koronapandemien ventet en økning i antall sosialhjelpsmottakere, men rapporter som Arbeids- og velferdsdirektoratet tidligere innhentet fra de største byene og på fylkesnivå og tallene som arbeidsgruppen innhentet, indikerte likevel at det ikke var noen stor økning i antall søknader om økonomisk sosialhjelp gjennom pandemien.

Innrapporterte tall fra kommunene for 1. halvår 2022 tyder på at merutgiftene til sosialhjelp i 1. halvår 2022 kun har vært helt marginale, anslått til rundt 10 mill. kroner for kommunene samlet.

Kultur og idrett

Smitteverntiltakene på nasjonalt og lokalt nivå har fått store konsekvenser for kultur- og idrettssektoren ved at arrangement og aktiviteter har blitt avlyst, stengt, utsatt eller endret for å tilpasses situasjonen. I januar 2022 ble smitteverntiltakene gradvis lettet slik at barn og unge kunne delta på kultur- idretts og andre fritidsaktiviteter og kulturarrangementer kunne gjennomføres med mer publikum. Fra 1. februar kunne fritidsaktiviteter gjennomføres som normalt. Samtidig ble nasjonale antallsbegrensninger for arrangementer opphevet, men kravet om 1 meters avstand på arrangementer uten faste tilviste plasser ble videreført. Fra 12. februar ble forskriften om smittevernforvarlig drift opphevet. Gjennomføringen av arrangement og aktiviteter ble da mer normalisert, men flere kulturhus har opplevd at det tar tid å få opp igjen aktivitet og billettsalg.

Mindreinntektene for kommunene knyttet til kultur- og idrettstilbud er anslått til om lag 80 mill. kroner i 1. halvår 2022. Det er fortsatt store variasjoner mellom kommuner, og enkelte kommuner har hatt særskilt store tap som følge av pandemien. Dette henger trolig sammen med at de gjeldende kommunene har ansvaret for driften av store kulturinstitusjoner og/eller idrettsanlegg.

Enkelte kommuner har også hatt noen merutgifter som følge av at aktiviteter er blitt gjennomført i henhold til smittevernbestemmelser og til nødvendige tilskudd til arrangement og virksomheter som ikke dekkes av midlertidige tilskuddsordninger til kultursektoren.⁹ Disse

---

⁸ Koronarelaterte merutgifter i kommunale barnehager i 2021 og 2022 gir økte tilskudd til private barnehager i 2023 og 2024. Dette var ikke inkludert i rapporteringen og inngår ikke i arbeidsgruppens anslag. Kompensasjon for koronarelaterte merutgifter som kommuner har gitt private barnehager løpende på basis av kommunens utgifter, var derimot inkludert i rapporteringen og inngår i arbeidsgruppens anslag.

⁹ De midlertidige tilskuddsordningene vil i denne sammenheng også omfatte den kommunale kompensasjonsordningen for næringslivet. Denne ordningen var rettet mot lokale virksomheter og skulle bl.a. fungere som en ventilordning for virksomheter som faller utenfor andre kompensasjonsordninger. Hensikten med tilskuddet var å sette kommunene bedre i stand til å avhjelpe situasjonen for lokale virksomheter som er rammet av lokale eller nasjonale smitteverntiltak. I 2022 ble det i revidert nasjonalbudsjett bevilget 250 mill. kroner over denne ordningen. Kommunene tildelte tilskudd, og ordningen kunne også omfatte kultursektoren.

merutgiftene er imidlertid anslått å være helt marginale i 1. halvår 2022 (om lag 10 mill. kroner totalt for kommunene).

Øvrige merutgifter

Dette omfatter blant annet koronatelefon, IKT/kommunikasjon, renhold på øvrige sektorer, barnevern, rus og psykisk helse og tekniske tjenester i kommuner. Samlet sett var det i denne kategorien anslått merutgifter på 0,2 mrd. kroner i 1. halvår 2022.

Øvrige mindreinntekter

Dette er en samlekategori for øvrige mindreinntekter. I denne kategorien kan for eksempel parkering og havn inngå. Samlet anslås disse mindreinntektene til om lag 40 mill. kroner for kommunene i 1. halvår 2022.

ii. Fylkeskommunene

Kollektivtransport

Billettinntektene i kollektivtransporten gikk drastisk ned i 2020, samtidig som tjenesteproduksjonen som hovedprinsipp ble opprettholdt med samme standard og dekningsgrad/kapasitet for å sikre at en samfunnskritisk funksjon ikke ble satt ut av spill. Kollektivselskapene hadde i liten grad mulighet til å redusere kostnadene, først og fremst grunnet krav og behov om tilstrekkelig kapasitet til at smittevernfarene kunne overholdes under reise, men også grunnet varslingsfrist i kontraktene med operatørene. Kollektivtransport ble også tidlig definert som samfunnskritisk infrastruktur som måtte opprettholdes, og den har dermed blitt opprettholdt gjennom hele pandemien.

For fylkeskommunene dreier mindreinntektene seg i hovedsak om bortfall av billettinntekter fra ordinære passasjerer. Antallet ordinære passasjerer var betydelig lavere enn normalt i både 2020 og 2021. Blant annet skyldes dette oppfordringer og til dels påbud om å benytte hjemmekontor og benytte annen transport enn kollektiv der det er mulig. Antall reiser med fylkeskommunal kollektivtransport var 627 mill. i 2019, 402 mill. i 2020 og 426 mill. i 2021.

I januar 2022 lå fylkeskommunenes inntektsnivå i kollektivtrafikken inkl. fylkesveiferjer på 52–67 pst. av normalen. Dette økte noe i februar. I perioden mars–juni har inntektsnivået for de fleste fylkeskommunene ligget på 75–90 pst. For Ruter, som organiserer kollektivtransporten i Oslo og det tidligere Akershus, har antall reisende stort sett ligget på mellom 80 og 90 pst. av antallet før pandemien i perioden mars–juni 2022. Fylkeskommunene hadde dermed betydelige mindreinntekter også i denne perioden.

Mindreinntektene for fylkeskommunal kollektivtransport i 1. halvår 2022 anslås til 1,0 mrd. kroner, som i all hovedsak skyldes lavere billettinntekter. Det er store variasjoner mellom fylkeskommunene i størrelsen på rapporterte inntektsbortfall. Dette skyldes store variasjoner i kollektivtilbudet og -bruken ulike steder i landet, samt at andelen av finansieringen som dekkes av billettinntekter varierer mellom fylkeskommunene.

Merutgiftene innenfor kollektivtransport var lave i 1. halvår 2022 (om lag 30 mill. kroner), og ble motsvart av tilsvarende mindreutgifter knyttet til f.eks. redusert rutetilbud og reduserte TT-utgifter.

Samlet sett anslås netto merutgifter og mindreinntekter for fylkeskommunal kollektivtransport til 1,0 mrd. kroner i 1. halvår 2022.

Tannhelse

Fylkeskommunene har gjennom 2021 og 2022 arbeidet med å ta igjen pasientbehandling av prioriterte pasienter med rettigheter etter tannhelsetjenesteloven. Dette er pasienter som ikke mottok behandling som følge av særskilte tiltak under pandemien. Etterslepet av prioriterte pasienter har medført at disse pasientene går foran betalende, voksne pasienter, i tråd med prioriteringsrekkefølgen som fylkeskommunenes tannhelsetjeneste er pålagt å følge i henhold til tannhelsetjenesteloven. Konsekvensen av dette er tapte inntekter fra pasientbehandling.

Tapte pasientinntekter i 1. halvår 2022 anslås til knapt 30 mill. kroner. Merutgiftene anslås til om lag 10 mill. kroner, og kan i all hovedsak knyttet til merutgifter til lønn.

Samlet sett anslås netto merutgifter og mindreinntekter for tannhelse til nærmere 40 mill. kroner i 1. halvår 2022.

Videregående opplæring

Den 16. desember 2021 ble det innført rødt nivå i videregående skole som følge av stor smittespredning og en ny virusmutant. Fra 26. januar ble det senket til grønt nivå som nasjonal anbefaling der smittesituasjonen tilsa det. I februar ble flere smitteverntiltak opphevet, og fra 12. februar ble forskriften om smittevernfaglig drift opphevet. Dermed ble også skolehverdagen mer normalisert. Både omikron-smitte, karantene og annet sykefravær blant ansatte førte til store bemanningsutfordringer i skoler også våren 2022. Dette kan ha medført et svekket tilbud i perioder samt høyere vikarbruk og flere overtidstimer enn normalt. Disse utfordringene vedvarte også i en periode etter at kravet om smittevernfaglig forsvarlig drift ble opphevet 12. februar. Eleveksamener våren 2022 ble avlyst, tilsvarende som våren 2020 og 2021.

Basert på innrapporterte tall fra fylkeskommunene, anslår arbeidsgruppen mindreinntektene for alle fylkeskommuner til noe over 10 mill. kroner våren 2022. Netto merutgifter for 1. halvår 2022 anslås til vel 250 mill. kroner.

Samlet anslås mindreinntekter og netto merutgifter for videregående skole til nærmere 270 mill. kroner 1. halvår 2022.

Øvrige tjenester

I undersøkelsen fra KS rapporterte fylkeskommunene kun om marginale merutgifter og mindreinntekter utover kollektivtrafikk, tannhelse og videregående opplæring.

Vedlegg 1 Spørreskjema til kommunene og fylkeskommunene

Tabell 1 Spørreskjema til kommunene august 2022¹

	Anslag for 1. halvår 2022
Helse og omsorg (eks. karantenehotell og grensestasjoner som faller inn under nasjonale ordninger) <u>Merutgifter helse og omsorg (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov)</u> Smittevernutstyr Merutgifter koronasenter/beredskapsplasser mv Smittesporing Testing og testkapasitet (inkl. lokale teststasjoner) Isolasjon og karantene (karantenehotell og direkte smitterelatert arbeid) Merutgifter fastleger kjøp allmennlegetjenester Kompensasjon fastleger i karantene og isolasjon Renhold Kompensasjon til private og ideelle organisasjoner knyttet til ekstrautgifter til smittevern, karantene mv. Utgifter kontrolltiltak smittevern Merutgifter lønn (fratrasket refusjoner) utover det som er rapportert ovenfor <u>Inntektsbortfall helse og omsorg (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer)</u> Bortfall refusjonsinntekter Reduserte inntekter egenandel praktisk bistand	
Covid-19 vaksinasjon Lønnsutgifter Driftsutgifter og utstyr Kjøp av tjenester fra andre	
Karantenehoteller og grensestasjoner Testing i karantenehoteller og kostnader til helse- og omsorgstjenester for personer som oppholder seg i karantenehoteller, brutto utgifter Teststasjoner-grensekommuner/flyplasser, brutto utgifter Øremerkede tilskudd knyttet til utgiftene ovenfor (til fradrag)	
Barnehage <u>Merutgifter etter nasjonal gjenåpning barnehage (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Lønnsutgifter Renhold og anskaffelse av smittevernutstyr Tilskudd for kompensasjon ekstra utgifter private barnehager (utenom tap foreldrebetaling) <u>Inntektsbortfall barnehager etter nasjonal stengningsperiode (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Tap foreldrebetaling i kommunale barnehager i kommunal stengingsperiode. Tilskudd til private barnehager for tap foreldrebetaling grunnet stenging	
Grunnskole <u>Merutgifter (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Lønnsutgifter Renhold og anskaffelse av smittevernutstyr <u>Inntektsbortfall (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Tap foreldrebetaling i SFO i grunnet stenging	
Kultur og idrett <u>Merutgifter (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Merutgifter til smitteverntiltak og endringer/tilpasninger av tilbud, inkl. kommunale kulturbygg, idrettsanlegg o.a. Nødvendige tilskudd til arrangementer og virksomheter som faller utenfor andre tilskuddsordninger, inkl. dekning av utgifter og inntektsbortfall til kommunalt eide kulturbygg, idrettsanlegg o.a. Beskriv kort under kommentarer nedenfor, med angivelse av navn på selskap og beløp <u>Inntektsbortfall (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov):</u> Mindreinntekter fra arrangement og aktivitet pga. helt eller delvis stengning/avlysning	
Andre tjenesteområder <u>Merutgifter (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov)</u> Sosialhjelp Koronatelefon IKT/Kommunikasjon Renhold Barnevern Leverandørkontrakter (force majeure) Økt premie Norsk Pasientskadeerstatning <u>Inntektsbortfall (spesifiser ytterligere i påfølgende linjer ved behov)</u>	

Inntektsbortfall parkering	
Inntektsbortfall havn	
Besparelser/reduerte utgifter (spesifiser på påfølgende linjer), oppgi med minusfortegn	
Vikarutgifter	
Kurs, konferanser, reiser	
Mindreutgifter grunnet ikke avholdt eksamen på 10. trinn	
Besparelser/reduerte utgifter fra arrangement og aktivitet pga. helt eller delvis stenging/avlysning	
Tilleggsopplysning – koronaavtalen/KS-avtalen	
Hvor mye av ekstrautgifter og inntektsbortfall rapportert ovenfor er et resultat av koronaavtalen/KS-avtalen? Det er kun den ekstra godtgjørelsen som følger av avtalen som skal rapporteres, jf. veiledningens punkt 4)	

¹ Kommunene kunne også supplere med egne rader i skjemaet.

Veileder for utfylling av kommunenes skjema

Ved innrapportering av tall skal følgende forutsetninger legges til grunn (bygger på samme prinsipper som tidligere):

1. Det er ekstra utgifter og inntektsbortfall knyttet til covid-19 situasjonen for kommunen inklusive kommunale foretak (dvs. kommunen som rettssubjekt) for første halvår 2022 som skal rapporteres inn.
2. I rapporteringen av ekstra utgifter er det kun direkte merutgifter for kommunen som skal medtas. Eventuelle omdisponeringer/omprioriteringer av ressurser i egen virksomhet skal ikke medtas, da dette ikke har medført økte utlegg for kommunen. Eventuelle langsiktige konsekvenser av slike omprioriteringer må det tas stilling til på et senere tidspunkt.
3. Det er videre netto ekstra utgifter, dvs. utgiftene fratrukket øremerkede tilskudd og andre refusjoner slik som sykelønnsrefusjoner, som skal rapporteres. Det presiseres at statens refusjoner av covid-19-utgifter gjennom ordningen for ressurskrevende tjenester er et øremerket tilskudd som det må gjøres fradrag for. Det er med andre ord netto merkostnader finansiert over de frie inntektene som ønskes innrapportert. Unntaket fra denne regelen er punkt C om karantenehotell og kontroll ved grensestasjoner finansiert av eget øremerket tilskudd hvor det skal rapporteres brutto tall.
4. I tilknytning til rapporteringen skal det som **tilleggsopplysning** angis hvor mye av rapporterte merutgifter som kan henføres til **avtalen som ble inngått 20. desember** mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene om utvidet kompensasjon i forbindelse med koronapandemien (også omtalt som koronaavtalen eller KS-avtalen).

Det presiseres at det kun er ekstra utgiftene som følger av koronaavtalen som innrapporteres som tilleggsopplysning, det kan illustreres med følgende oppstilling der punkt C er det som skal oppgis som tilleggsinformasjon for kostnader relatert til koronaavtalen:

A. Utbetalt kompensasjon til ansatte for covid-19 relatert arbeid

- B. Hva utbetaling i punkt A ville vært om utbetalingen hadde skjedd etter ordinære regler i hovedtariffavtalen

= C. Ekstra utgifter som følge av koronaavtalen som skal rapporteres

Tilleggsopplysningene om merutgiftene til koronaavtalen, jf. forrige avsnitt, skal angis med totalbeløp for kommunen inklusive foretak, dvs. ikke fordeles ut på de ulike tjenestene.

5. Ved rapportering av mindreinntekter kan det tas utgangspunkt i forventede inntekter i opprinnelig budsjettet for 2020 oppjustert med lønns- og prisvekst fra 2020 opprinnelig budsjett til 2022 med 3,7 prosent.

Prosentpåslaget for lønns- og prisvekst er beregnet slik: På budsjetteringstidspunktet for 2020 var anslaget for lønns- og prisveksten på 3,1 prosent, mens lønns- og prisveksten ble 1,0 prosent. Dette gir et fradrag på 2,1 prosent. For 2021 legges anslaget for lønns- og prisveksten i forslaget til statsbudsjettet for 2022 til grunn, dvs. en lønns- og prisvekst på 3,3 prosent. Dette anslaget er valgt siden dette var informasjonen kommunene hadde når budsjettet for 2022 skulle utarbeides/vedtas. For 2022 legges anslaget for lønns- og prisveksten i forslaget til statsbudsjettet for 2022 til grunn, med andre ord et påslag på 2,5 prosent. At det tas utgangspunkt i opprinnelig statsbudsjett for 2022, og ikke senere oppdaterte anslag, må ses i sammenheng med at kommunale betalingssetninger ofte fastsettes ved inngangen til året.

Mindreinntekter innen SFO, barnehage og til dels også omsorg vil kunne beregnes ut fra antall brukere som midlertidig ikke får tilbud.

6. Noen kommuner har organisert kulturvirksomheten i kommunale aksjeselskaper. Der kommunene har gitt nødvendige tilskudd som følge av covid-19 til slike aksjeselskaper skal det medtas i rapporteringen her (fint om dere kan oppgi navn på AS i tilknytning til dette).

Netto inntektstap i de kommunale aksjeselskaper (tapte inntekter og sparte kostnader) utover det kommunen har kompensert skal ikke medtas i denne rapporteringen.

Tabell 2 Spørreskjema til fylkeskommunene august 2022¹

	1. halvår 2022						Sum 1. halvår
	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	
Videregående opplæring							
<u>Inntektsbortfall</u>							
Mindreinntekter medlemsavgift eller fast utleie							
Mindreinntekter kantine og/eller restaurant og matfag							
Mindreinntekter privatisteksamener (avmeldte kandidater)							
Mindreinntekter for leieinntekter for internatskolene pga. hjemsendte elever							
<u>Merutgifter (lønn og andre merutg.)</u>							
Økte utgifter til digitalt utstyr for å kunne gjennomføre digital undervisning							
Merutgifter i forbindelse med hjemreiser for avbrutte studieturer							
Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak							
Overtid og mertid for lærere og nøkkelpersonell							
Økte vikarutgifter							
Leie av lokaler							
Andre nødvendige merutgifter grunnet covid-19							
<u>Utgifter som bortfaller eller reduseres</u>							
Innsparinger på eleveksamen							
Lavere utgifter til kurs for ansatte							
Lavere lønsutgifter, redusert vikarbruk og lignende							
Samferdsel							
<u>Inntektsbortfall</u>							
Generelt inntektsbortfall kollektivtransport (ordinære passasjerer)							
Bortfall av refusjon fra kommuner i forbindelse med skoleskyss							
<u>Merutgifter (lønn og andre merutg.)</u>							
Merutgifter knyttet til skoleskyss							
Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak							
Ekstraordinære administrative utgifter							
Utvikling av ny teknologi (direkte relatert til pandemien - spesifiser i kommentarfelt)							
Merutgifter knyttet til ferge							
Taxikompensasjon - skoleskyss							
Merutgifter avlyst buss for bane - erstatningsbeløp til operatør							
Ekstra kjøring som følge av Covid							
<u>Mindreutgifter som konsekvens av redusert ruteproduksjon</u>							
<u>Ref. veileder</u>							
<u>Andre utgifter som bortfaller eller reduseres</u>							
Ref. veileder							
Reduserte TT-utgifter							
Tannhelse							
<u>Inntektsbortfall</u>							
Tapte pasientinntekter							
<u>Merutgifter (lønn og andre merutg.)</u>							
Merutgifter lønn							
Smitteverntiltak, herunder verneutstyr							
Økte renholdsutgifter							
IKT-utgifter for digital samhandling og hjemmekontor							
<u>Utgifter som bortfaller eller reduseres</u>							
Mindreutgifter tannteknikk, forbruksmaterieell, porto, reiser etc.							
Øvrige sektorer / administrasjon							
<u>Inntektsbortfall</u>							
Varig bortfall av inntekter for utførte oppdrag (f.eks. arkeologer eller annet personale)							
Mindreinntekter fra arrangement og aktivitet pga. helt eller delvis stengning/avlysning av kultur- og idretts tilbud							
<u>Merutgifter (lønn og andre merutg.)</u>							
Økte utgifter til digitalt utstyr for hjemmekontor for å kunne gjennomføre arbeidsdagen og arbeidsoppgaver							
Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak							
Overtid og mertid for nøkkelpersonell							
Merutgifter til smitteverntiltak og endringer/tilpasninger av tjenester							

Anslå omfang av mindreinntekter i sektoren.

Eksempler: Mindreinntekter medlemsavgift eller fast utleie; Mindreinntekter kantine og/eller restaurant og matfag; Mindreinntekter privatisteksamener (avmeldte kandidater); Mindreinntekter for leieinntekter for internatskolene pga. hjemsendte elever.

Videregående opplæring – merutgifter (lønn og andre merutgifter)

I kartleggingen må det gjøres en avveining mellom åpenbare direkte konsekvenser av pandemien i et kortsiktig bilde, og indirekte konsekvenser av pandemien og den tilhørende lavkonjunkturen i et mer langsiktig bilde.

Sistnevnte har et potensial for å svekke den fylkeskommunale økonomien betydelig. Dette vurderes som aktuelt i en senere kartlegging av økonomiske konsekvenser, men vil trolig kreve en felles statistisk tilnærming. Eksempler på dette er:

Vg3 fagopplæring i skole som alternativ til opplæring i bedrift, krevende alternative løsninger

Økt bemanning knyttet til karriereveiledning overfor arbeidsledige og voksne som ønsker ny utdanning

Eksempler: Økte utgifter til digitalt utstyr for å kunne gjennomføre digital undervisning; Merutgifter i forbindelse med hjemreiser for avbrutte studieturer; Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak; Overtid og mer tid for lærere og nøkkelpersonell; Økte vikarutgifter; Leie av lokaler; Andre nødvendige merutgifter grunnet covid-19; ev. merutgifter som følge av at standpunkt karakterer kan ha blitt satt senere?

Videregående opplæring – utgifter som bortfaller eller reduseres

Mindreutgifter knyttet til eleveksamener er et eksempel på en besparelse som må tas med.

Utsatt eller avlyst kurs- og konferansevirksomhet kan ses på som en besparelse dersom aktiviteten utgår og ikke erstattes senere. På den annen side kan det også være tale om merutgifter dersom aktiviteten utsettes og det ender opp med dublering av utgifter. For forstyrrelser knyttet til kurs- og konferansevirksomhet og tilhørende reiser anmodes fylkeskommunene om å gjøre vesentlighetsvurderinger og bruke rimelig skjønn.

For noen skoler kan det være tale om reduserte lønnsutgifter som følge av redusert vikarbruk, mens det for andre kan være slik at ekstraordinære forhold gir seg utslag i merutgifter for lærere og nøkkelpersonell (se kategorien over), for eksempel i forbindelse med fravær for elever.

Eksempler: Innsparinger på eleveksamen; Lavere utgifter til kurs for ansatte; Lavere lønnsutgifter, redusert vikarbruk o.l.

Samferdsel – inntektsbortfall

Unntakssituasjonen som inntraff 12. mars 2020 medførte at passasjerinntektene gikk drastisk ned over natten, samtidig som tjenesteproduksjonen som hovedprinsipp ble opprettholdt med samme standard og dekningsgrad for å sikre at en samfunnskritisk funksjon ikke ble satt ut av spill. Dette er utgangspunktet for kartleggingen av mindreinntekter, hvor fylkeskommunene har dokumentert mindreinntekter sammenlignet med en normalsituasjon.

Det tas utgangspunkt i det vedtatte budsjettet for 2022. I opprinnelig budsjett antas at det er tatt hensyn til takstøkning, nye avtaler for året og andre vedtatte endringer i forventet ruteproduksjon. Det vil derfor være mest riktig å ta utgangspunkt i budsjettet, og ikke foregående år (regnskapet) når man beregner inntektsbortfall.

For fylkeskommunene kan inntektsbortfallet dreie seg om både inntekter fra ordinære passasjerer og fra skoleskyss – bortfall av refusjon fra kommuner. Ved en kartlegging av inntektsbortfallet er det naturlig å skille mellom disse to typene inntekter.

Eksempler: Generelt inntektsbortfall kollektivtransport (ordinære passasjerer); Bortfall av refusjon fra kommuner i forbindelse med skoleskyss

Samferdsel – merutgifter (lønn og andre merutgifter)

Vi ber fylkeskommunene om å gjøre en samlet vurdering av ovennevnte, og spesifisere også eventuelle merutgifter knyttet til skoleskyss – se under.

Eksempler: Merutgifter knyttet til skoleskyss; Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak; Ekstraordinære administrative utgifter; Utvikling av ny teknologi (direkte relatert til pandemien - spesifiser i kommentarfelt); Merutgifter knyttet til ferge; Taxikompensasjon – skoleskyss; Merutgifter avlyst buss for bane – erstatningsbeløp til operatør; Ekstra kjøring som følge av covid.

Samferdsel – mindreutgifter som konsekvens av redusert ruteproduksjon

Noen fylkeskommuner vil ha truffet tiltak for å redusere utgiftene gjennom nedjustert ruteproduksjon under den mest intense perioden med nedstengning. Her rapporteres eventuelle besparelser som er oppnådd gjennom dialog mellom oppdragsgiver og operatørselskap eller lignende. Dette kan for eksempel dreie seg om avtalte lettelser i vederlag for bortfall av variable utgifter og permitteringer på operatørens hånd. Reduserte vederlag for takstsamarbeid kan også være aktuelt å korrigere for.

Eventuelle mindreutgifter som følge av redusert skoleskyss spesifiseres. For individuelt tilrettelagt taxitransport i småskolen kan det på den annen side være inngått egne avtaler som innebærer et økt behov for materiell per elev som en konsekvens av smitteverntiltak gjennom våren og høsten. Det er generelt knyttet stor finansiell usikkerhet til konsekvensene av bortfall av oppdrag i drosjenæringen, og noen fylkeskommuner har valgt å opprettholde vederlag på avtalt nivå.

Ingen linjer er forhåndsutfyllt i skjemaet.

Kommentar: Fylkeskommuner vil ha truffet ulike tiltak som har påvirket ruteproduksjonen og dermed utgiftene. For å sikre likebehandling, bør fordelingen av kompensasjon ta utgangspunkt i det beregnede inntektsbortfallet.

Linje om TT-ordningen er også lagt inn hos samtlige som evt. påminnelse under "andre utgifter som bortfaller"

Samferdsel – andre utgifter som bortfaller eller reduseres

Fylkeskommunene vurderer om det er andre utgifter som har bortfalt eller blitt redusert.

TT-ordningen

Tannhelse – inntektsbortfall

Det tas også her utgangspunkt i budsjettet for 2022 gitt at dette framstår som realistisk og korrigert for volumendringer og indeksjustering sammenlignet med regnskapet for 2019.

Den økonomiske aktiviteten (ordinær pasientbehandling) vil være preget av etterslep i behandlingen av prioriterte pasienter, som krever at større personalressurser benyttes i den ikke-økonomiske aktiviteten.

Noen fylkeskommuner vil vurdere å sette inn ekstra ressurser for å ta igjen etterslepet i behandlingen av prioriterte grupper, og på denne måten pådra seg merutgifter som reduserer inntektsbortfallet gjennom høsten. Det bør korrigeres for dette slik at anslaget for mindreinntekter tar utgangspunkt i et scenario hvor «alt annet er likt».

Eksempel: Tapte pasientinntekter

Kommentar: Fylkeskommunene forventer etter hvert differensiert kompensasjon også på dette området, altså en kompensasjon som speiler det faktiske inntektsbortfallet i den enkelte fylkeskommune.

Tannhelse – merutgifter (lønn og andre merutgifter)

Kartleggingen av merutgifter kan dreie seg om anskaffelser av smittevernustyr, ivaretagelse av lovpålagt akuttfunksjon for smittede eller mistenkt smittede pasienter – egne smitteklinikker med eget personell eller lignende, ekstra IT-utstyr for lettere å kunne gjennomføre digitale møter og arbeid fra hjemmekontor mv.

Eksempler: Merutgifter lønn; Smitteverntiltak, herunder verneustyr for behandlere; Økte renholdsutgifter; IKT-utgifter for digital samhandling og hjemmekontor

Tannhelse – utgifter som bortfaller eller reduseres

Eksempel: Mindreutgifter tannteknikk, forbruksmateriell, porto, reiser etc.

Øvrige sektorer / administrasjon – inntektsbortfall

Eksempler: Varig bortfall av inntekter for utførte oppdrag (f.eks. arkeologer eller annet personale); Mindreinntekter fra arrangement og aktivitet pga. helt eller delvis stengning/avlysning av kultur- og idrettstilbud.

Øvrige sektorer / administrasjon – merutgifter (lønn og andre merutgifter)

Eksempler: Økte utgifter til digitalt utstyr for hjemmekontor for å kunne gjennomføre arbeidsdagen og arbeidsoppgaver; Økte renholdsutgifter og andre smitteverntiltak; Overtid og mertid for nøkkelpersonell; Merutgifter til smitteverntiltak og endringer/tilpasninger av tjenester, inkl. kulturbygg, idrettsanlegg o.a. Merutgifter til smitteverntiltak og endringer/tilpasninger av tjenester, inkl. kulturbygg, idrettsanlegg o.a.; Tilskudd som et nødvendig covid-19 tiltak, der tilskuddet skal fange opp forhold som ikke kompenseres av nasjonale tilskuddsordninger

Øvrige sektorer / administrasjon – utgifter som bortfaller eller reduseres

Eksempler: Besparelser/reduerte utgifter pga. helt eller delvis stengning/avlysning av kultur- og idrettstilbud; Vikarutgifter; Kurs, konferanser, reiser.

Vedlegg 2 Økte bevilgninger i 1. halvår 2022 som følge av virusutbruddet

Tabell 1 Kompenserende bevilgninger til kommunesektoren gjennom i 2022^{1,2} Mill. kroner

	Saldert budsjett 2022	Prop. 51 S (jan 2022) og 78 S (april)	Prop. 115 S (RNB 2022)	Sum
Økt rammetilskudd kommuner (kap. 571, post 60, 61 og 64)				913,5
Kompensasjon – plikt til vaksinasjonstilbud		713,5 ³		713,5
Testberedskap			200 ⁴	200,0
Økt rammetilskudd fylkeskommuner (kap. 572, post 60 og 64)⁵				946,0
Kompensasjon inntektsbortfall kollektivtransport	250	1 480	-784	946,0
Øremerkede tilskudd				171,1
Innreisekarantenehotell – refusjon til kommunene (451.60)		180	-180	0,0
Praksiskompensasjon fastleger (762.21)		20		20,0
Teststasjoner på grensen (762.63)		150		150,0
Smitteverntiltak i asylmottak (490.60)		1,1		1,1
Sum kompenserende bevilgninger				2 030,6

¹ Tallene er ikke direkte sammenliknbare med tabell 1 i rapporten under avsnitt 2.1. I undersøkelsen som tabell 1 baserer seg på, ble kommunene og fylkeskommunene bedt om kun å rapportere på netto merkostnader de hadde hatt utover tilskuddet i de tilfellene tiltak hadde blitt finansiert med øremerkede tilskudd.

² Med unntak av bevilgningene som er gitt som skjønnsmidler, er økningen i rammetilskuddet fordelt ut på kommunene over innbyggertilskuddet og fordelt etter inntektssystemets kriterier.

³ Totalbeløpet i Prop. 51 S var på 702,5 mill. kroner. Av dette gjaldt 145,7 mill. kroner kompensasjon for merutgifter som kommunene hadde hatt i 2021. Ved behandling av Innst. 113 S (2021-2022) ble det bevilget ytterligere 11 mill. kroner på samme kapittel og post som ikke var knyttet til vaksinasjon, men begrunnet med at perioden det var mulig å delta i kvalifiseringsprogrammet ble forlenget fra 1. februar til 31. mars.

⁴ Bevilgningen var begrunnet med utgifter til testberedskap i 2. halvår 2022.

⁵ Bevilgningene til fylkeskommunenes rammetilskudd er bevilget som skjønnsmidler og er fordelt ut på den enkelte fylkeskommune etter en særskilt fordeling.

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 2 Økte bevilgninger til kommunesektoren gjennom 2022 som er gitt på bakgrunn av virusutbruddet, men som ikke er kompensasjon (aktivitetsfremmende tiltak o.l.).¹ Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Tiltak	Beløp	Prop.
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	Tilskudd for å motvirke negative konsekvenser av pandemien i skole og barnehage (226.21)	291	Saldert budsjett og 115 S
553	68	Regional- og distriktsutvikling. Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	500	51 S
553	68	Regional- og distriktsutvikling. Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter	-250	115 S
572	60	Rammetilskudd til fylkeskommuner Skjønnstilskudd	Omstilling for kollektivtrafikk	500	RNB-forlik
671	60	Bosetting av flyktninger for innvandrere. Integreringstilskudd	Integreringspakke IV (introduksjonsprogram og norskopplæring)	29,3	51 S
671	62	Bosetting av flyktninger for innvandrere. Kommunale innvandreriltak	Integreringspakke – informasjonstiltak kommunene	20	51 S
672	60	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Tilskudd til opplæring i norsk og samfunn.	Integreringspakke - utvidet norskopplæring	9,6	51 S
762	60	Primærhelsetjeneste. Forebyggende helsetjenester	Styrke lavterskel i psykisk helse i kommunene	100	51 S
854	61	Tiltak i barne- og ungdomsvernet. Utvikling i kommunene	Alarmtelefon barn og unge	3	51 S
Sum				1 202,9	

¹ Det vil også kunne være øvrige koronabegrunnede tilskudd 21-poster hvor kommunene kan søke på lik linje med andre (f.eks. under Helse- og omsorgsdepartementets område, hvor kommunene og frivillige organisasjoner kan søke), men disse er ikke tatt med i denne tabellen.

Kilde: Finansdepartementet

Vedlegg 3 Økonomiske konsekvenser og økte bevilgninger i 2020 og 2021 som følge av virusutbruddet

Tabell 1 Anslåtte merutgifter og mindreinntekter i 2020 og 2021 som følge av virusutbruddet. Tall fra arbeidsgruppens sluttrapporter for 2020 og 2021.¹ Mrd. kroner.²

	Anslag 2020 (sluttrapport mars 2021) ⁴	Anslag 2021 (sluttrapport mars 2022)
Kommuner		
Merutgifter²	6,9	10,8
Helse og omsorg	5,5	1,8
Vaksinasjon		2,0
Barnehage og grunnskole	1,1	1,8
Økonomisk sosialhjelp	0,2	0,1
Øvrige tjenester ³	1,0	0,8
Besparelser som ikke er spesifisert på tjenesteområde ³	-0,9	-0,4
Mindreinntekter	3,3	1,2
Foreldrebetaling barnehage og SFO	1,6	0,1
Brukerbetalinger og refusjoner helse og omsorg	0,2	0,2
Kultur og idrett	0,8	0,5
Øvrige mindreinntekter	0,6	0,4
Sum merutgifter (netto) og mindreinntekter	10,2	12,0
Lavere skatteinntekter (+)	2,7	
Mindreutgift som følge av redusert pris- og lønnsvekst (-)⁴	5,9⁴	
Mindreutgift som følge av redusert arbeidsgiveravgift (-)	1,5	
Sum kommuner	5,5	12,0
Fylkeskommuner		
Merutgifter (netto)	-0,1	0,3
Samferdsel	-0,1	0,2
Videregående opplæring	0,1	0,2
Øvrige tjenester	-0,1	0,0
Mindreinntekter	4,3	3,8
Samferdsel	3,9	3,6
Tannhelse	0,2	0,1
Videregående opplæring	0,2	0,1
Øvrige tjenester	0,0	0,0
Sum merutgifter (netto) og mindreinntekter	4,2	4,1
Lavere skatteinntekter (+)	1,1	
Mindreutgift som følge av redusert pris- og lønnsvekst (-)⁴	1,0⁴	
Mindreutgift som følge av redusert arbeidsgiveravgift (-)	0,2	
Sum fylkeskommuner	4,1	4,1
Sektoren samlet¹		
Merutgifter (netto)	6,8	11,1
Mindreinntekter (+)	7,6	5,0
Lavere skatteinntekter (+)	3,8	
Mindreutgift som følge av redusert pris- og lønnsvekst (-)⁴	6,9⁴	
Mindreutgift som følge av redusert arbeidsgiveravgift (-)	1,7	
Sum sektoren samlet	9,6	16,1

¹ Tallene for 2020 er ikke direkte sammenlignbare med 2021 som følge av at noen virkninger ikke var aktuelle begge årene, slik som f.eks. lavere skatteinntekter og redusert lønns- og prisvekst.

² Avvik mellom leddene og summene skyldes avrunding.

³ For kommunene er summen for merutgifter oppgitt netto, etter at besparelser/mindreutgifter er trukket fra, mens merutgiftene på tjenesteområde ikke er oppgitt netto. For fylkeskommunene er eventuelle innsparinger spesifisert på tjenesteområde, slik at også tall for merutgifter på tjenesteområde er oppgitt netto.

⁴ Finansdepartementet publiserte oppdatert kommunal deflator for 2020 i Revidert nasjonalbudsjett 2021, altså etter at arbeidsgruppen avla sin sluttrapport. Anslaget for mindreutgift som følge av redusert pris- og lønnsvekst hadde ikke blitt

oppdatert siden arbeidsgruppens delrapport, og anslaget fra delrapporten ble derfor gjengitt her. Anslaget i RNB 2021 var 7,4 mrd. kroner for sektoren samlet, fordelt med 6,3 mrd. kroner på kommunene og 1,1 mrd. kroner på fylkeskommunene.

⁵ I rapportene som omhandlet 2020, viste arbeidsgruppen også effektene av lavere skatteinntekter, lavere deflator og midlertidig reduksjon av arbeidsgiveravgiften. Fordi anslagene for skatt og deflator for 2021 ble utarbeidet under pandemien, og den midlertidige nedsettelsen av arbeidsgiveravgiften kun var et tiltak i 2020, inngikk ikke disse størrelsene i vurderingene av pandemiens økonomiske konsekvenser for kommunesektoren i 2021.

Tabell 2 Bevilgninger i 2020 og 2021 begrunnet med virusutbruddet.^{1,2} Mill. kroner

Bevilgninger gitt som kompensasjon for virusutbruddet	2020	2021
Økt rammetilskudd kommuner (kap. 571, post 60 og 64)³	7 007	11 705
Generelt kompenserende tiltak for merutgifter	3 750	6 741
Kompensasjon merutgifter og mindreinntekter – skjønnstilskudd	1 500	3 000
Kompensasjon av foreldrebetaling i barnehage og SFO	1 000	
Økt tilgjengelighet i helsestasjons- og skolehelsetjeneste og til avlastningstiltak og aktivitetstiltak for barn og unge med store behov	150	
Skjønnstilskudd TISK-strategi	500	
Økt kontrollaktivitet i kommunene av etterlevelse av smitteverntiltak	107	
Vaksinasjon		1 785
Habilitering- og avlastningstilbud til barn og unge med nedsatt funksjonsevne		100
Kompensasjon til kommunene ifm. Stortingsvalget		50
Massetesting		29
Økt rammetilskudd fylkeskommuner (kap. 572, post 60 og 64)⁴	3 985	4 231
Kompensasjon inntektsbortfall kollektivtransport ⁵	3 885	3 031
Økt skjønnstilskudd – merutgifter smittevern videregående opplæring	100	
Kompensasjon merutgifter og mindreinntekter – skjønnstilskudd		1 100
Voksenrett videregående opplæring		100
Øremerkede tilskudd	738	3 062
Primærhelsetjeneste – praksiskompensasjon fastleger (762.70) ⁶	80	45
Testing ved grenseoverganger (762.63) ⁶	174	512
Psykisk helse, rus og vold – smittevern overfor sårbare grupper (765.71)	50	
Familie og oppvekst – ferie og fritidsaktiviteter og frivillige organisasjoners arbeid rettet mot utsatte og sårbare barn og unge (846.61)	53	
Innreisekarantenehotell (451.60)	75	2 043
Refusjon karantenehotell og refusjon isolasjon (451.60)		460
Barne- og ungdomsvernet – utvide alarmtilbudet for barn og unge (854.61)	4	
Julepakke sårbare grupper (846.61)	11	
Tilskudd for å motvirke negative konsekvenser av pandemien i skole og barnehage (226.21) ⁷	162	
Tilskudd digitale læremidler (226.21) ⁷	56	
Tilskudd digital undervisning (226.21)	73	
Smitteverntiltak i asylmottak (490.60)		2
Sum bevilgninger som følge av merutgifter og mindreinntekter	11 730	18 998
Kompensasjon for tapt inntektsnivå ⁸		1 900
Sum kompenserende bevilgninger	11 730	20 898
Andre bevilgninger begrunnet med virusutbruddet (aktivitetsfremmende tiltak o.l.)	6 263	6 437,7
Sum ekstrabevilgninger begrunnet med korona	17 993	27 335,7

¹ Tallene er ikke direkte sammenliknbare med tabell 1 i dette vedlegget. I undersøkelsen som tabell 1 baserer seg på, ble kommunene og fylkeskommunene bedt om kun å rapportere på netto merkostnader de hadde hatt utover tilskuddet i de tilfellene tiltak hadde blitt finansiert med øremerkede tilskudd.

² I tillegg til bevilgningene ga staten i 2020 smittevernuttstyr tilsvarende om lag 800 mill. kroner, som fordeles uten krav om betaling fra kommunene.

³ Med unntak av bevilgningene som er gitt som skjønnsmidler, er økningen i rammetilskuddet fordelt ut på kommunene over innbyggertilskuddet og fordelt etter inntektssystemets kriterier.

⁴ Bevilgningene til fylkeskommunenes rammetilskudd er bevilget som skjønnsmidler og er fordelt ut på den enkelte fylkeskommune etter en særskilt fordeling. ⁵ En bevilgning på 1 500 mill. kroner i Prop. 142 S til fylkeskommunene ble gitt som skjønnsmidler og fordelt til de enkelte fylkeskommunene i rater basert på fylkeskommunenes regnskap og oppdaterte prognoser, noe som innebar at det måtte foreligge et dokumentert behov for at utbetaling skulle skje). Eventuelle ubrukte midler skulle tilbakeføres til statskassen ved årsslutt. I alt 785,2 mill. kroner av bevilgningen ble brukt (og 714,8 mill. kroner forble ubrukt).

⁵ Også deler av bevilgningen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020-2021) på 950 mill. kroner i 2021 var begrunnet med tapte billettinntekter i kollektivtrafikken (i tillegg til reduserte brukerbetalingene i tannhelsestjenesten og merutgifter i videregående opplæring).

⁶ Beløpet for 2021 er korrigert fra tilsvarende oversikt i arbeidsgruppens sluttrapport for 2021. Summene er justert tilsvarende.

⁷ I sluttrapporten for 2021 ble bevilgningen klassifisert under «Andre bevilgninger begrunnet med virusutbruddet (aktivitetsfremmende tiltak o.l.)» og ikke som kompenserende bevilgninger. I 2021 utgjorde tilskudd for å motvirke negative konsekvenser av pandemien 392,7 mill. kroner og tilskudd til digitale læremidler 50 mill. kroner. ⁸ Særskilt og varig tillegg slik at den midlertidige skattesvikten i 2020 ikke får varige virkninger på kommunesektorens inntektsnivå fremover. Tillegget er ikke en kompensasjon for merutgifter eller mindreinntekter for kommunesektoren i 2021.

Kilde: Finansdepartementet